

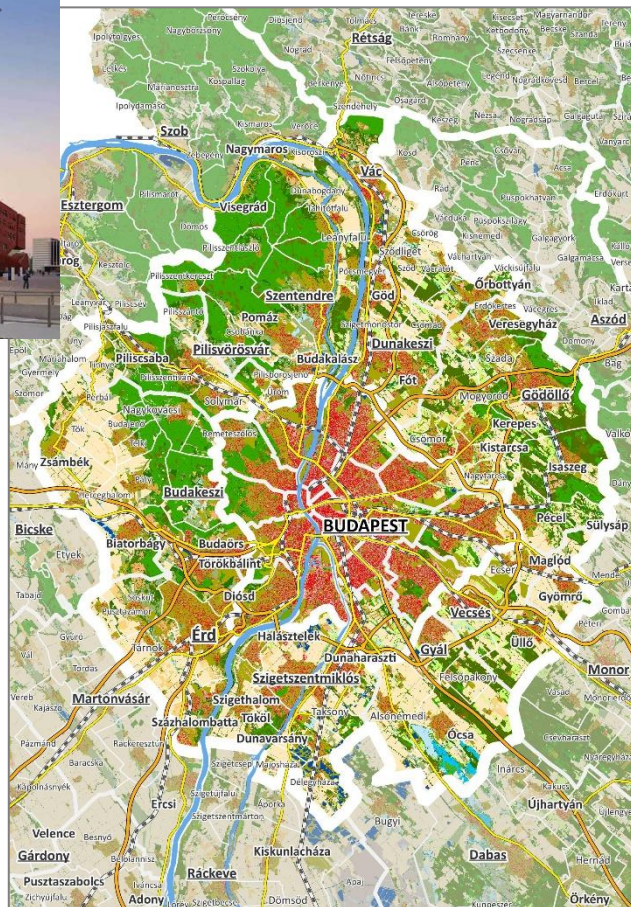
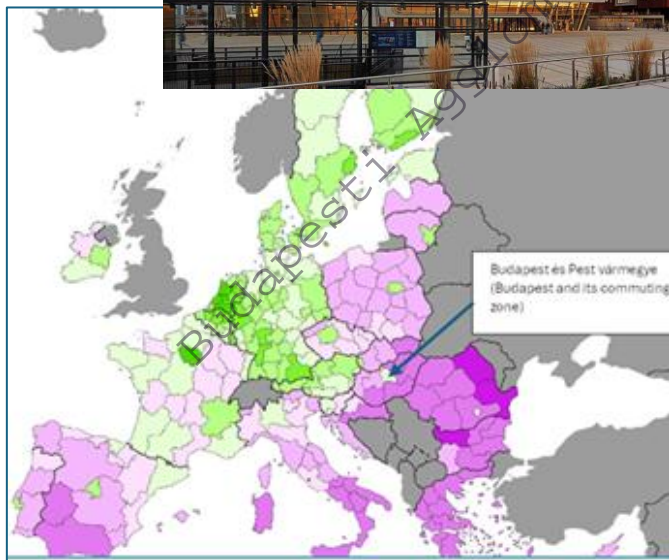
BUDAPESTI AGGLOMERÁCIÓ TERÜLETFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓJA ÉS PROGRAMJA

MEGALAPOZÓ TANULMÁNYOK

A Budapesti Agglomeráció nemzetközi
versenyképessége

Készült a Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács megbízásából.

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Budapest
2025. december 22.

A BUDAPESTI AGGLOMERÁCIÓ TERÜLETFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓJA ÉS PROGRAMJA

MEGALAPOZÓ TANULMÁNYOK

A Budapesti Agglomeráció nemzetközi
versenyképessége

Készült a Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács megbízásából.

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Készítette:	Pro Régió Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Kft., a Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács (BAFT) munkaszervezete
Szakmai felelős:	Dr. Gordos Tamás szakmai igazgató Galli Károly vezető projektmenedzser, BAFT csoportvezető
Kutatásvezető:	Dr. Földi Zsuzsanna senior munkatárs

Budapest
2025. december 22.

Vezetői összefoglaló

Jelen tanulmány a Budapesti Agglomeráció Területfejlesztési Konceptiójának és Programjának megalapozását támogató elemzés. A tanulmány célja, hogy rendszerezze és áttekintse a városi agglomerációk versenyképességének ismérveit és azok jellemzőit a Budapesti Agglomeráció vonatkozásában, megvilágítva, hogy mely tényezők mentén válhat egy várostérség globális és európai szinten is sikeressé a 21. században. A tanulmány a folyamatosan változó és a globális trendekhez igazodó versenyképességi tényezők részletezése mellett szól a versenyképesség mérésének módszereiről, és egyes versenyképességet mérő rangsorok eredményeiről, különös tekintettel Budapest és a budapesti várostérség helyzetére vonatkozóan. A tanulmány megvilágítja azokat a módszertani problémákat, amelyek az versenyképességet mérő összehasonlító elemzésekben használt területi szintek statisztikai támogatottságával függ össze, és ami rendszerint megnehezíti a Budapesti Agglomeráció (81 település) versenyképességének nemzetközi összehasonlíthatóságát.

A tanulmány elősorban kompozit mutatókra alapozott, összehasonlító elemzésekre épülő, elismert nemzetközi szervezetek által készített rangsorokra alapozza következtetéseit, amelyek támogatják a Budapesti Agglomeráció Területfejlesztési Konceptió és Program jövőképe (a Budapesti Agglomeráció globális és európai pozicionálása), fejlesztési céljainak (átfogó, valamint az egyes versenyképességi tényezőcsoportokhoz kapcsolható specifikus/tematikus célok) meghatározását. Az elemzés továbbá segít abban, hogy mérlegelni lehessen az egyes versenyképességi tényezők (pl. gazdaság, infrastruktúra, humán szolgáltatások stb.) stratégiai hangsúlyát a Budapesti Agglomeráció vonatkozásában, annak fényében, hogy milyen tényezőcsoportok és milyen mértékben befolyásolják a versenyhelyzetet.

A tanulmány főbb megállapításai és az azokra alapozott javaslatok

A Budapesti Agglomeráció nemzetközi szerepkörét tekintve a közép-európai nagytérség funkcionálisan egyik legmeghatározóbb eleme, amely kiterjedt infrastrukturális és egyéb hálózatokon (elsősorban közlekedés, illetve pl. gazdasági, tudományos, kulturális kapcsolatok stb.) keresztül kapcsolódik Európa különféle fejlettségű térségeihez, központjaihoz, miközben tranzitszerepével erősíti azok egymáshoz való kapcsolódását. A Budapesti Agglomeráció a közép-európai nagytérségben jelentős központnak és jól „bekapcsolt” HUB1-nak tekinthető, ugyanakkor némiképp még elmarad az olyan európai erőközpontok, mint pl. Bécs térszervező erejétől.

- A Budapesti Agglomeráció a nemzetközi rangsorok alapján **a közép-európai nagyvárosi várostérségek felső-középkategóriájába tartozik**: erős adottságokkal rendelkezik, dinamikusan fejlődik, ugyanakkor több kulcsterületen elmarad a régió több más központjától. Az EU Regionális Versenyképességi Index (RCI) eredményei szerint **a munkaerőpiac, a felsőfokú oktatás és a humán tőke a várostérség kiemelkedő erősségei**.
 - A Budapesti Agglomeráció TFK és Programnak ezért ezekre az adottságokra érdemes építenie, különösen a tudásgazdaság, az innováció, a kutatás-fejlesztés és a magas

¹¹ hálózati csomópont

hozzáadott értékű ágazatok megerősítésével, hogy az meg tudja tartani humán tőke-alapú versenyelőnyét.

- A Budapesti Agglomeráció gyengébb jellemzői ugyanakkor korlátozzák a dinamikusabb, növekedés lehetőségét, az elsősorban Bécs, Prága és Varsó viszonylatban megjeleníthető versenyben. A korlátozott hálózati beágyazottság és a globális rangsorokban elfoglalt gyenge pozíció (például a GaWC² „Beta–” kategóriája, illetve a Global Power City Indexből³ való hiány) arra utal, hogy a város kevésbé képes kihasználni nemzetközi kapcsolati potenciálját.
 - A fejlesztési programnak e tekintetben az intézményi környezet fejlesztésére, az Agglomeráció nemzetközi gazdasági kapcsolatrendszerének erősítésére és a vállalkozói ökoszisztéma fejlesztésére kell fókuszálnia, hogy Budapest integráltabb szereplővé váljon a globális városhálózatban.
- A pénzügyi szolgáltatások terén Budapest a Global Financial Centres Index alapján bekerült a világ első 120 pénzügyi központja közé, azon belül ugyanakkor csak a 115. helyre lett pozicionálva, míg Bécs a 84., Prága a 97. a rangsorban. Ez jelzi a Budapesti Agglomeráció kiemelt pénzügyi központi szerepkörét, de azt is, hogy a legfejlettebb központok „klubjában” még jelentős fejlődésre van szükség az előrébb kerüléshez, a nemzetközi tőkeáramlásokban való részvétel vagy a pénzügyi központi funkciók erősítése tekintetében.
 - A TFK és Program számára ez a terület kiemelt beavatkozási irányt jelent, elsősorban a pénzügyi-szolgáltatási szektor üzleti környezetének javítása, a fintech-innovációk támogatása, valamint a nemzetközi vállalatok és szolgáltatók térségi megjelenésének ösztönzése révén.
- **Élhetőségi szempontból Budapest kedvező helyzetben van**, mivel a kulturális kínálat, az infrastruktúra és a viszonylag kedvező költségszint magas életminőséget eredményez. Ugyanakkor az egészségügyi rendszer hiányosságai, a levegőminőség romlása és a városi stabilitási mutatók gyengesége közép- és hosszú távon csökkentik a térség vonzerejét.
 - A területfejlesztési programnak ezért hangsúlyt kell helyeznie a közszolgáltatások – különösen az egészségügyi és környezeti infrastruktúrák – modernizációjára, valamint a városi életminőség javítására, ami elengedhetetlen a népességmegtartó erő növeléséhez
- Az okosváros- és fenntarthatósági indexekben Budapest inkább közepes teljesítményt nyújt, és elmarad Varsó vagy Prága fejlődési ütemétől. A digitális infrastruktúra még nem eléggé integrált és a fenntarthatósági mutatók is fejlesztést igényelnek, különösen a gazdasági fenntarthatóság és a környezetterhelés csökkentése terén.

² Globalization and World Cities Research Network (lásd: 3.5.3 alfejezet)

³ Global Power City Index (lásd: 3.5.2 alfejezet)

- A fejlesztési programnak itt egyértelműen a smart city-megoldások gyorsított bevezetésére, a digitális szolgáltatások kiterjesztésére, valamint a környezeti teljesítmény javítására kell reagálnia, hogy Budapesti Agglomeráció versenyképessége ne szakadjon le tartósan a gyorsabban fejlődő régiós versenytársak mögött.

A tanulmány következtetése szerint a Budapesti Agglomeráció versenyképessége két erős pilléren nyugszik – a magas humán tőkén és a kulturális-élhetőségi adottságokon –, miközben a nemzetközi integráltság, az intézményi háttér, a digitális infrastruktúra és a pénzügyi szolgáltatások jelentik a fő kihívásokat. A területfejlesztési program céljainak ezeket a szerkezeti gyengeségeket kell kezelnie, miközben a meglévő erősségekre építve olyan fejlődési pályát határoz meg, amely közelebb viszi a Budapesti Agglomerációt a közép-európai élvonalhoz és stabilizálja regionális pozícióját.

Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács